

WYCHOWANIE MUZYCZNE UCZNIÓW LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO

Ważnym elementem pracy dydaktyczno-wychowawczej współczesnej szkoły jest przygotowanie wychowanków do uczestniczenia w kulturze. Obowiązki szkół w tym zakresie corocznie podkreśla minister oświaty i wychowania w instrukcji dotyczącej organizacji kształcenia i wychowania. Znalazły one także odzwierciedlenie w „Głównych kierunkach i zadaniach w pracy wychowawczej szkół”, wprowadzonych do realizacji w roku szkolnym 1983/84. Wśród wielu innych kwestii dotyczących uczestnictwa młodzieży w kulturze dokument ten zaleca:

...przygotowywanie do świadomego odbioru twórczości muzycznej m.in. poprzez organizowanie dla młodzieży koncertów, jej udział w cyklach typu „Pro Simfonia”, „Filharmonia Młodych”, „Pro Musica”: upowszechnianie ruchu miłośników muzyki — płytoteki, taśmoteki, muzyczne audycje radiowe i telewizyjne; rozwijanie amatorskiej twórczości muzycznej — chóralnej, wokalne, tanecznej; konfrontowanie osiągnięć uczniów poprzez przeglądy, konkursy, koncerty, warsztaty artystyczne.¹

Niniejsza wypowiedź stanowi próbę ustosunkowania się do tego, jak zadania te realizuje się w Liceum Ogólnokształcącym im. Henryka Sienkiewicza w Kędzierzynie-Koźlu.²

Od wielu lat, zarówno w planie pracy szkoły, jak również w jego praktycznej realizacji, zwraca się uwagę na wychowanie muzyczne wychowanków. Wynika to z tego, że:

Wychowanie muzyczne w szkole przyczynia się do wszechstronnego rozwoju osobowości uczniów, rozwija ich kulturę estetyczną, kształtuje postawę świadomego odbiorcy muzyki, przysposabia do aktywnego jej uprawiania, uczy rozumienia społecznej funkcji muzyki w socjalistycznym społeczeństwie.³

Mimo niewątpliwych walorów tego przedmiotu program nauczania liceum nie przewiduje jego realizacji we wszystkich profilach i klasach. Jedyne uczniowie klas humanistycznych uczą się przez cztery lata wychowania muzycznego. Przez trzy lata przedmiot ten realizują uczniowie profilu podstawowego. Uczniowie pozostałych klas ze zorganizowaną nauką wychowania muzycznego nie mają kontaktu.⁴

Doceniając znaczenie wychowania muzycznego dla ogólnego wykształcenia człowieka, podjęto w Liceum Ogólnokształcącym im. Henryka Sienkiewicza w Kędzierzynie-Koźlu szereg działań zmierzających do upowszechnienia jego treści wśród całej młodzieży. Praca w tym kierunku prowadzona jest od kilkunastu lat. Wychowaniem muzycznym, realizowanym na lekcjach, objęta jest młodzież tylko ośmiu oddziałów, dlatego zwrócono uwagę na wyeksponowanie treści programowych korelujących z wychowaniem muzycznym na lekcjach innych przedmiotów, a w szczególności na lekcjach języka polskiego i historii. Najściślejszą korelację z wychowaniem muzycznym utrzymuje się na lekcjach

języka polskiego, gdzie istnieje wiele sposobności do wyjaśniania związku słowa z muzyką oraz omawiania innych problemów wspólnych dla muzyki i literatury pięknej — bowiem opera, operetka czy dramat muzyczny łączy w sobie elementy muzyczne i literackie.

Duże możliwości korelowania z wychowaniem muzycznym posiada historia, a zwłaszcza historia Polski. Wiele wydarzeń historycznych znalazło odbicie w muzyce i pieśni. Wykorzystując nagrania muzyczne do ilustracji realizowanych tematów z historii, emocjonalnie wiąże się młodzież z naszą historią, a jednocześnie rozszerza jej wiedzę muzyczną.

Dużą rolę w wychowaniu muzycznym młodzieży liceum odgrywają zajęcia pozalekcyjne, zwłaszcza z wychowania muzycznego. Ich organizacja zgodna jest z tymi koncepcjami nauczania tego przedmiotu, które podkreślają konieczność rozbudzania osobistej aktywności artystycznej uczniów.

Obecny program w zakresie nauczania wychowania muzycznego silnie podkreśla prowadzenie wszystkich działów — tj. śpiewania, muzykowania i słuchania muzyki. Śpiewanie młodzież realizuje na lekcjach wychowania muzycznego (w roku szkolnym 1983/84 dotyczy to 155 uczniów). Oprócz tego niektórzy uczniowie uczeszczejają na zajęcia chóru szkolnego, liczącego 40 osób. W znacznej części członkami chóru są uczniowie tych klas, w których wychowanie muzyczne nie jest prowadzone. W poprzednich latach grupa młodzieży muzycznie uzdolnionej uczestniczyła w zajęciach zespołów muzycznych. Przez kilka lat szkoła prowadziła dwa zespoły muzyczne: zespół fletów prostych i zespół instrumentów szarpanych (mandolino, mandole i gitary). Brak osoby chętnej do prowadzenia zajęć z młodzieżą spowodował likwidację zespołów.

Członkom chóru i zespołów muzycznych stworzono możliwości prezentowania osiągnięć na imprezach szkolnych (akademie, wieczorki klasowe) oraz na imprezach pozaszkolnych (występy na miejskich akademiach pierwszomajowych i różnych uroczystościach regionalnych). Czynnikiem niezwykle silnie dopingującym młodzież uzdolnioną muzycznie do rozwijania swoich umiejętności jest możliwość wystąpienia wobec rodziców. Tradycyjnie ma to miejsce w styczniu lub lutym, kie-

dy to na ogólnym zebraniu rodziców występuje chór a także soliści — szczególnie ci, którzy uzyskali wyróżniające miejsca w konkursach piosenkarskich organizowanych w mieście lub województwie.

Najsilniej rozbudowanym w liceum działem wychowania muzycznego jest dział słuchania muzyki. Oprócz wspomnianego wyżej wykorzystywania nagrań muzycznych na lekcjach przedmiotów humanistycznych słuchanie muzyki realizuje się w pracy niektórych kółek przedmiotowych, zwłaszcza z języków obcych.

Nauczyciele języków: angielskiego, francuskiego i rosyjskiego wprowadzili do tematyki zajęć pozalekcyjnych słuchanie nagrań piosenek w językach obcych. Ta forma pracy z młodzieżą przynosi jej korzyści zarówno poprzez pogłębianie znajomości danego języka, jak też poprzez ogólne podnoszenie jej kultury muzycznej.

Najpowszechniej jednak w akcji słuchania muzyki uczestniczy młodzież poprzez kontakty z Państwową Filharmonią im. Józefa Elsnera w Opolu. Pierwsze kontakty z tą zasłużoną dla rozwoju ruchu muzycznego na Opolszczyźnie placówką zostały nawiązane w 1962 r. Przez następane cztery lata orkiestra przyjeżdżała do liceum sporadycznie. Dopiero od 1970 r. filharmonia koncertuje w szkole systematycznie, odwiedzając ją raz na dwa miesiące. Koncerty, w których uczestniczy młodzież wszystkich klas, odbywają się w ramach Młodzieżowego Ruchu Miłośników Muzyki „Musica viva”.

Do czerwca 1982 r. orkiestrą dyrygował i komentarz słowny wygłaszał dyrektor opolskiej filharmonii — Marek Tracz. Aktualnie prelekcje w trakcie koncertu realizuje Bolesław Banaś. Dotychczas orkiestra wykonała w kędzierzyńsko-kozielskim liceum ponad 60 koncertów. Dzięki temu kilkanaście roczników młodzieży miało okazję poznać najlepsze i najciekawsze programy przygotowane przez opolskich muzyków. Poza tym młodzież poznaje wybitnych solistów z kraju i zagranicy. M. in. w szkole koncertowały już: Halina Czerny-Stefańska, Barbara Hesse-Bukowska i Stefania Woźtowicz.

Uczestnicząc w akcji „Musica viva” uczniowie liceum wysłuchali wśród wielu innych koncertów również następujące: „Poznajemy orkiestrę”, „Przyroda i muzyka”, „Nastroje w mu-

zyce", „Twórca i jego dzieło”, „W. A. Mozart i G. Mahler”, „G. Puccini — Tosca”, „M. Karłowicz i F. Chopin” oraz „Muzyka współczesna”.

Z każdorazowym tematem koncertu młodzież była zapoznawana wcześniej, poprzez dostarczenie jej obszernych omówień programu wydawanych drukiem przez filharmonię. Ułatwiało to zrozumienie koncertu. Niestety ostatnio, ze względów oszczędnościowych, zrezygnowano z drukowania programów.

Popularność koncertów „Musica viva” wśród młodzieży jest bardzo duża. W każdym koncercie uczestniczy ponad 400 uczniów, tj. tyle, ile może pomieścić aula szkolna. W oparciu o wysłuchane koncerty nauczyciel wychowania muzycznego oraz niektórzy wychowawcy klas organizują dyskusję a także wymianę opinii i uwag, upowszechniając przez to kształcąco-wychowawcze walory imprez.

Istotną formą popularyzującą kulturę muzyczną na terenie szkoły są także organizowane co kilka lat konkursy piosenek: żołnierskiej, partyzanckiej i radzieckiej. Konkursy te rozgrywane są w kategorii zespołowej i indywidualnej, oddzielnie dla klas uczących się przedmiotu wychowanie muzyczne i oddzielnie dla klas pozostałych. Zainteresowanie przygotowaniem konkursów, a następnie ich przeprowadzeniem, jest wśród młodzieży duże.

Uzupełnieniem poczynań zmierzających do upowszechnienia kultury muzycznej wśród młodzieży liceum jest zorganizowana akcja wyjazdów poszczególnych klas do Państwowej Opery Śląskiej w Bytomiu i Państwowej Operetki Śląskiej w Gliwicach. Liczba tych wyjazdów jest różna. W poprzed-

nich latach każda klasa wyjeżdżała przynajmniej raz w roku do opery i raz do operetki. Obecnie wyjazdy te nie zawsze daje się zrealizować. Stosunkowo znaczna liczba uczniów uczestniczy natomiast w spektaklach operetki prezentowanych sporadycznie w Kędzierzynie-Koźlu.

Popularyzacja wychowania muzycznego na terenie szkoły przynosi określone rezultaty. Ogólnie biorąc, podnosi się kultura muzyczna młodzieży, a uczniowie uzdolnieni muzycznie odnośną sukcesy w konkursach piosenkarckich organizowanych w mieście lub województwie oraz niekiedy uczestniczą w konkursach organizowanych na szczeblu centralnym, np. w Konkursie Piosenki Radzieckiej.

Poza tym chór szkolny od lat zaliczany jest do wyróżniających się zespołów chórnych istniejących w szkołach średnich województwa opolskiego.

PRZYPISY

¹ Główne kierunki i zadania w pracy wychowawczej szkół. Warszawa 1983, s. 14.

² Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Kędzierzynie-Koźlu aktualnie posiada 19 oddziałów, w których uczy się 470 uczniów. Szkoła jest sprofilowana i prowadzi dwa ciągi klas biologiczno-chemicznych oraz po jednym ciągu klas humanistycznych, matematyczno-fizycznych i podstawowych. W szkole zatrudnionych jest 29 nauczycieli etatowych i 7 dochodzących. Nauczyciel wychowania muzycznego jest nauczycielem dochodzącym i pracuje w wymiarze 8 godzin tygodniowo.

³ Program nauczania liceum ogólnokształcącego kl. I—IV, wychowanie muzyczne, chór, zespoły muzyczne. Warszawa 1966, s. 3.

⁴ Nawet w klasach o profilu humanistycznym i podstawowym plan nauczania liceum przewiduje prowadzenie wychowania muzycznego lub wychowania plastycznego. Zależy to głównie od możliwości kadrowych szkoły.